ZAKON O OSNOVAMA SOCIJALNE ZAŠTITE, ZAŠTITE CIVILNIH ŽRTAVA RATA I ZAŠTITE PORODICE SA DJECOM

NESLUŽBENI PREČIŠĆENI TEKST[1]
(„Službene novine FBiH", br. 36/99, 54/04, 39/06, 14/09, 7/14 - Rješenje US BiH, 45/16, 19/17 - drugi zakon, 40/18, 52/22 - drugi zakon, 16/23 i 60/23 - drugi zakon)[2]

I - OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

Ovim zakonom uređuje se:

- osnove socijalne zaštite građana i njihovih porodica, osnovna prava iz socijalne zaštite i korisnici prava iz socijalne zaštite,
- osnivanje i rad ustanova zaštite i udruženja lica sa invaliditetom,
- osnovna prava lica sa invaliditetom,
- finansiranje i druga pitanja od značaja za ostvarivanje osnovnih prava iz socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija).

Član 2.

Djelatnost socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom je od interesa za Federaciju i kantone.

Član 3.

Djelatnost socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom obavljaju ustanove socijalne zaštite, ili općinska služba za upravu.
Ustanove socijalne zaštite imaju svojstvo pravnog lica.
Na osnivanje i rad ustanova socijalne zaštite primjenjuju se propisi o ustanovama, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Član 4.

Djelatnost socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom mogu obavljati i humanitarne organizacije, udruženja građana, vjerske zajednice i organizacije koje oni osnivaju, građanin pojedinac i strana fizička ili pravna lica.

Član 5.

Porodicu, u smislu ovog zakona, čini: bračni drug, odnosno vanbračni drug, dijete (bračno, vanbračno, usvojeno, pastorče i dijete bez roditelja uzeto na izdržavanje), otac, majka, maćeha, djed i baba-nena (po ocu i majci) i braća i sestre bračnih drugova.
Članovi porodice civilne žrtve rata, u smislu ovog zakona, su:

1) bračni drug i djeca rođena u braku ili van braka,
2) usvojena djeca i pastorčad,
3) roditelji i usvojioci,
4) očuh i maćeha.

Članovi porodice iz stava 2. tač. 1) i 2) ovog člana smatraju se članovima uže porodice, a članovi porodice iz stava 2. tač. 3) i 4) ovog člana, članovima šire porodice.

[1] Legalist.ba objavljuje ovaj tekst propisa u dobroj vjeri, smatrajući ga u trenutku objavljivanja ispravnom verzijom propisa. Ali, autori i Legalist.ba ne jamče da je objavljeni tekst propisa pravno valjan, trenutno važeći ili pravodobno dopunjen i mijenjan, stoga Legalist.ba ne odgovara za štetne posljedice koje mogu nastupiti usljed preuzimanja i korištenja ovog teksta.
[2] Sve izmjene i dopune osnovnog teksta propisa su podvučene.

Članom porodice, u smislu stava 2. ovog člana, smatra se i vanbračni drug neoženjene civilne žrtve rata s kojom ima djecu i s kojom živi, odnosno živio je do njene smrti u zajedničkom domaćinstvu najmanje godinu dana.
Zajedničko domaćinstvo, u smislu ovog zakona, je ekonomska zajednica jedne ili više porodica u kojoj se zajednički stiču i troše novčana i druga materijalna sredstva, stečena radom i korištenjem zajedničkih materijalnih dobara (zemljište, zgrade i drugo).

Član 6.

Djetetom, u smislu ovog zakona, smatra se lice do 18 godina života.
Izuzetno djetetom, u smislu ovog zakona, smatra se i lice koje radi ostvarivanja prava na dodatak na djecu i osiguravanja školarine ili stipendije za đake i studente, ima i više od 18, a manje od 27 godina mživota.

Član 7.

Prava utvrđena ovim zakonom ne mogu ostvarivati lica koja su osuđena pravosnažnom sudskom presudom za krivična djela protiv ustavnog poretka Bosne i Hercegovine, ustavnog poretka Federacije Bosne i Hercegovine i krivična djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava.
Pravo utvrđeno ovim Zakonom ne može ostvarivati lice koje isto pravo koristi ili može koristiti prema drugim propisima.
Prava utvrđena ovim zakonom ne mogu se prenositi na druga lica, niti se mogu nasljeđivati.
Prava utvrđena ovim Zakonom ne mogu ostvarivati lica koja nisu državljani Bosne i Hercegovine.

Član 8.

Nadležni organi kantona, u skladu sa ustavom i ovim zakonom, bliže uređuju djelatnost socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom.

Član 9.

Federalno ministarstvo rada i socijalne politike (u daljnjem tekstu: Federalno ministarstvo), vrši nadzor nad provođenjem ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona, kao i nad stručnim radom ustanova koje osniva Federacija, izdaje instrukcije i vrši upravni nadzor i kontrolu namjenskog trošenja sredstava namijenjenih za ostvarivanje prava po ovom zakonu, a koja se obezbjeđuju iz federalnog budžeta.
Nadležni kantonalni organ uprave, vrši nadzor nad provođenjem zakona, drugih propisa i općih akata kantona donesenih saglasno ovom zakonu, kao i nad stručnim radom ustanova koje osniva općina, odnosno kanton, izdaje instrukcije i vrši neposredni upravni nadzor i kontrolu namjenskog trošenja sredstava namijenjenih za ostvarivanje prava po ovom zakonu, a koja se obezbjeđuju iz kantonalnog budžeta."

Član 10.

U postupku ostvarivanja prava i dužnosti utvrđenih ovim zakonom primjenjuju se odgovarajuće odredbe propisa o upravnom postupku, ako ovim zakonom i propisom kantona nije drugačije određeno.

II - SOCIJALNA ZAŠTITA

1. POJAM SOCIJALNE ZAŠTITE

Član 11.

Socijalna zaštita, u smislu ovog zakona, je organizirana djelatnost u Federaciji, usmjerena na osiguranje socijalne sigurnosti njenih građana i njihovih porodica u stanju socijalne potrebe.

Socijalnom potrebom, u smislu stava 1. ovog člana, smatra se trajno ili privremeno stanje u kome se nalazi građanin ili porodica, prouzrokovano ratnim događajima, elementarnim nesrećama, općom ekonomskom krizom, psihofizičkim stanjem pojedinaca ili drugih razloga, koje se ne mogu otkloniti bez pomoći drugog lica.
U skladu sa načelima humanizma, solidarnosti građanskog morala socijalna zaštita porodice i njenih članova i građana pojedinaca, ostvaruje se otkrivanjem i umanjenjem, odnosno otklanjanjem posljedica uzroka koji dovode do stanja socijalne potrebe i sticanjem određenih prava iz socijalne zaštite.
Socijalna zaštita djeteta, u skladu sa odredbama Konvencije o pravima djeteta, ostvaruje se u najboljem interesu djeteta.

2. KORISNICI SOCIJALNE ZAŠTITE

Član 12.

Korisnici socijalne zaštite, u smislu ovog zakona, su lica koja se nalaze u stanju socijalne potrebe i to:

1) djeca bez roditeljskog staranja,
2) odgojno zanemarena djeca,
3) odgojno zapuštena djeca,
4) djeca čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama,
5) lica sa invaliditetom i lica ometena u fizičkom ili psihičkom razvoju,
6) materijalno neosigurana i za rad nesposobna lica,
7) stara lica bez porodičnog staranja,
8) lica sa društveno negativnim ponašanjem,
9) lica i porodice u stanju socijalne potrebe, kojima je uslijed posebnih okolnosti potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite.

Propisima kantona može se proširiti krug korisnika socijalne zaštite iz stava 1. ovog člana u skladu sa programima razvoja socijalne zaštite i specifičnim prilikama u kantonu.

Član 13.

Dijete bez roditeljskog staranja, u smislu člana 12. stav 1. tačka 1) ovog zakona, je dijete bez oba roditelja, nepoznatih roditelja, napušteno od roditelja lišenih roditeljskog prava i roditelja spriječenih da vrše roditeljsku dužnost.
Odgojno zanemareno dijete, u smislu člana 12. stav 1. tačka 2) ovog zakona, je dijete koje zbog nedovoljnog nadzora i brige roditelja, te negativnog uticaja sredine, narušava opće prihvaćene norme ponašanja.
Odgojno zapušteno dijete, u smislu člana 12. stav 1. tačka 3) ovog zakona, je dijete koje svojim ponašanjem narušava opće prihvaćene norme i vrši prekršaje ili krivična djela.
Dijete, čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama, u smislu člana 12. stav 1. tačka 4) ovog zakona, je dijete, čiji roditelji zbog nesređenih porodičnih odnosa, materijalnih ili drugih razloga nisu u mogućnosti da mu osiguraju normalne uvjete za pravilan odgoj, fizički i psihički razvoj.

Član 14.

Lica sa invaliditetom i lica u fizičkom i psihičkom razvoju, u smislu člana 12. stav 1. tačka 5) ovog zakona, su djeca i odrasla lica, koja su:

- slijepa i slabovida,
- gluha i nagluha,
- sa poremećajima u govoru i glasu,
- sa tjelesnim oštećenjima i trajnim smetnjama u fizičkom razvoju,
- sa smetnjama u psihičkom razvoju (lahkog, umjerenog, težeg i teškog stepena),
- sa kombiniranim smetnjama (višestruko ometena u razvoju).

Član 15.

Materijalno neosigurano i za rad nesposobno lice, u smislu člana 12. stav 1. tačka 6) ovog zakona, smatra se odraslo lice, koje nema prijeko potrebnih sredstava za izdržavanje, nesposobno je za rad i ne može osigurati sredstva za život po nekom drugom osnovu.

Član 16.

Starim licem bez porodičnog stanja, u smislu člana 12. stav 1. tačka 7) ovog zakona, smatra se lice starije od 65 godina (muškarac) odnosno 60 godina (žena), koje nema članove porodice ni srodnike koji su po zakonu obavezni da ga izdržavaju, ili ako ih ima da ta lica nisu u mogućnosti da izvršavaju obavezu izdržavanja.

Član 17.

Lice sa društveno negativnim ponašanjem, u smislu člana 12. stav 1. tačka 8) ovog zakona, je lice koje se odaje besposličarenju, skitnji, prosjačenju, prostituciji, alkoholizmu, uživanju opojnih droga i drugim oblicima društveno negativnog ponašanja.

Član 18.

Lice, odnosno porodica u stanju socijalne potrebe, kojima je uslijed posebnih okolnosti potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite, u smislu člana 12. stav 1. tačka 9) ovog zakona, smatra se lice, odnosno porodica koja se nađe u stanju socijalne potrebe zbog pretrpljene prisilne migracije, repatrijacije, elementarne nepogode, smrti jednog ili više članova porodice, povratka sa liječenja, otpuštanja sa izdržavanja kazne zatvora ili izvršavanja odgojne mjere.

2a. OSNOVNA PRAVA LICA SA INVALIDITETOM

Član 18.a

Lica sa invaliditetom i lica ometena u fizičkom i psihičkom razvoju, u smislu člana 12. stav 1. tačka 5. te člana 14. ovog zakona, prema ovom zakonu imaju sljedeća prava:

1) ličnu invalidninu,
2) dodatak za njegu i pomoć od drugog lica,
3) ortopedski dodatak,
4) pomoć u troškovima liječenja i nabavci ortopedskih pomagala,
5) osposobljavanje za rad (profesionalna rehabilitacija, prekvalifikacija i dokvalifikacija),
6) prioritetno zapošljavanje.

Prava iz stava 1. tač. 1), 2) i 3) ovog člana ostvaruju se pod uslovima, na način i po postupku utvrđenim ovim zakonom.

Prava iz stava 1. tač. 4), 5), 6) ovog člana ostvaruju se u skladu sa propisima o zdravstvenom osiguranju, zdravstvenoj zaštiti i zapošljavanju.

Kanton može utvrditi i druga prava i proširiti obim prava utvrđenih ovim zakonom na osnovu svojih materijalnih mogućnosti i drugih potreba lica sa invaliditetom.

Član 18.b

Radi ostvarivanja prava utvrđenih ovim Zakonom lica sa invaliditetom razvrstavaju se prema utvrđenom procentu oštećenja organizma u dvije grupe i to:

I. grupa - lica sa invaliditetom sa 100% oštećenja organizma,
II. grupa - lica sa invaliditetom sa 90% oštećenja organizma.

1) LIČNA INVALIDNINA

Član 18.c

Lična invalidnina određuje se srazmjerno stepenu oštećenja prema nalazu, ocjeni i mišljenju Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja, izvršenim u skladu sa Pravilnikom o ocjenjivanju oštećenja organizma kod lica sa invaliditetom u postupku ostvarivanja prava prema Zakonu o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom ("Službene novine Federacije BiH", br. 46/05 - u daljnjem tekstu: mišljenje Instituta) i propisom o nadležnim ljekarskim komisijama, načinu, postupku i drugim pitanjima ostvarivanja prava u skladu sa Zakonom o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom.

Mjesečni iznos lične invalidnine određuje se u procentu od osnovice definirane u članu 18.f Zakona, i to:

Grupa Procenat
I. 40%
II. 30%

Pravo iz stava 1. ovog člana ne mogu ostvariti lica sa invaliditetom koja to pravo ostvaruju ili mogu ostvariti prema propisima o: pravima branitelja i članova njihovih porodica, zaštiti civilnih žrtava rata i propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju."

2) DODATAK ZA NJEGU I POMOĆ OD DRUGOG LICA

Član 18.d

Radi ostvarivanja prava na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica, lica sa invaliditetom razvrstavaju se u dvije grupe i to:

1. Prva grupa - lica sa invaliditetom koja, prema mišljenju Instituta, ne mogu sama udovoljiti svojim osnovnim životnim potrebama.
   Pod osnovnim životnim potrebama, u smislu ovog člana, podrazumijeva se da se lice ne može samostalno kretati u stanu i izvan stana, uzimati hranu, oblačiti se i svlačiti, održavati ličnu higijenu, obavljati druge osnovne fiziološke potrebe, kao i slijepa lica čiji je ostatak vida na oba oka ispod 0,05 sa korekcijom.
2. Druga grupa - lica sa invaliditetom koja, prema mišljenju Instituta, ne mogu potpuno udovoljiti svojim osnovnim životnim potrebama.
   Pod nemogućnošću potpunog udovoljavanja osnovnim životnim potrebama, u smislu ovog člana, podrazumijeva se da se lice ne može samostalno kretati izvan stana radi nabavke osnovnih životnih potrepština i korištenja zdravstvene zaštite.

Dodatak za njegu i pomoć od drugog lica određuje se u mjesečnom iznosu u procentu od osnovice iz člana 18.f ovog Zakona i to:

1) za I. grupu 100% od osnovice,
2) za II. grupu 50% od osnovice.

Pravo na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica ne ostvaruje lice sa invaliditetom smješteno u ustanovu socijalne zaštite, na teret sredstava općinskog odnosno kantonalnog budžeta.

3) ORTOPEDSKI DODATAK

Član 18.e

Pravo na ortopedski dodatak imaju lica sa invaliditetom kod kojih je zbog tjelesnog oštećenja, utvrđenog u skladu sa mišljenjem Instituta, došlo do amputacije najmanje jednog ekstremiteta ili teškog oštećenja funkcije ekstremiteta, slijepa lica iz člana 5. Zakona, kao i lica sa enukleacijom jednog oka.

Ortopedski dodatak određuje se u mjesečnom iznosu u visini 7% od osnovice definirane u članu 18.f Zakona.
Pravo na ortopedski dodatak i na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica ne mogu ostvarivati lica sa invaliditetom koja takvo pravo ostvaruju ili mogu ostvariti prema propisima o pravima branitelja i članova njihovih porodica ili prema odredbama ovog Zakona koje se odnose na zaštitu civilnih žrtava rata.

Član 18.f

Osnovica za obračun mjesečnih novčanih primanja iznosi 80% minimalne plate u Federaciji Bosne i Hercegovine koja se utvrđuje u skladu sa zakonom.

2b. POSTUPAK ZA OSTVARIVANJE OSNOVNIH PRAVA LICA SA INVALIDITETOM

Član 18. g

O pravima iz člana 18.a stav 1. tač. 1), 2) i 3) ovog zakona rješava u prvom stepenu centar za socijalni rad ili općinska služba za upravu kojoj su povjereni poslovi socijalne zaštite (u daljem tekstu: nadležna općinska služba), prema mjestu prebivališta ili boravišta podnosioca zahtjeva, a o žalbama protiv rješenja donesenih u prvom stepenu rješava Federalno ministarstvo rada i socijalne politike (u daljem tekstu: Federalno ministarstvo).

Član 18.h

Oštećenje organizma lica sa invaliditetom, pravo na pomoć i njegu od drugog lica i ortopedski dodatak utvrđuje se na osnovu nalaza i mišljenjem Instituta.

Član 18.i

Rješenje donijeto u prvom stepenu kojim je priznato pravo na osnovu ovog zakona podliježe reviziji.
Reviziju po službenoj dužnosti vrši Federalno ministarstvo.
Ako je protiv rješenja prvostepenog organa izjavljena žalba o reviziji i žalbi rješava se istim rješenjem.
Ako protiv rješenja iz stava 1. ovog člana nije izjavljena žalba, prvostepeni organ koji je donio to rješenje dostavit će ga, zajedno sa spisima predmeta, organu nadležnom za reviziju u roku od osam dana od dana isteka roka za žalbu.
Revizija odlaže izvršenje rješenja.

Član 18.j

U postupku revizije nadležni drugostepeni organ može dati saglasnost na prvostepeno rješenje ili ga izmijeniti, poništiti ili ukinuti.

Član18.k

Drugostepeni organ će u postupku revizije poništiti ili ukinuti prvostepeno rješenje i predmet vratiti na ponovni postupak ili sam riješiti stvar ako utvrdi da su u prvostepenom postupku nepotpuno ili pogrešno utvrđene činjenice ili da se u postupku nije vodilo računa o pravilima postupka, koji bi bili od uticaja na rješenje stvari, ili ako utvrdi da su pogrešno ocijenjeni dokazi, ili da je iz utvrđenih činjenica izveden pogrešan zaključak o činjeničnom stanju, ili da je pogrešno primijenjen propis na osnovu kojeg je stvar riješena.
Prvostepeni organ čije je rješenje u postupku revizije poništeno ili ukinuto i predmet vraćen na ponovni postupak donosi novo rješenje.
Protiv rješenja iz stava 2. ovog člana može se izjaviti žalba i voditi se revizioni postupak.

Član 18.l

U postupku revizije drugostepeni organ može pribaviti nalaz i mišljenje drugostepene ljekarske komisije o oštećenju organizma, o pravu na dodatak za njegu i pomoć drugog lica i ortopedski dodatak.

Član 18.lj brisan

Član 18.m

Isplate, prema ovom zakonu, za lica sa invaliditetom vrši Federalno ministarstvo po službenoj dužnosti.

Član 18.n

Sredstva za ostvarivanje osnovnih prava lica sa invaliditetom iz člana 18.a stav 1 tač. 1), 2) i 3) ovog zakona osiguravaju se u budžetu Federacije.
Isplate mjesečnih novčanih primanja za ostvarivanje prava iz stava 1. ovog člana izvršit će se na osnovu planiranih sredstava za tekuću budžetsku godinu.
Ukoliko planirana sredstva za tekuću godinu budu nedostatna za isplatu novčanih primanja iz stava 2. ovog člana ili ista budu ograničena po nekom drugom pravnom osnovu, raspoloživa sredstva dijele se iznosom potrebnim za isplatu prema Zakonu i određuje koeficijent za mjesečna davanja koji ostaje na snazi do rebalansa Budžeta ili usvajanja novog Budžeta. Odluku o visini koeficijenta donosi Vlada Federacije Bosne i Hercegovine.
Isplate mjesečnih novčanih primanja izvršene na način utvrđen ovim članom smatraju se konačnim.

Član 18.nj

Troškovi postupka za ostvarivanje prava u prvom stepenu padaju na teret podnosioca zahtjeva.
Ukoliko podnosiocu zahtjeva u skladu sa ovim Zakonom budu priznata prava, ima pravo na refundaciju troškova pregleda iz sredstava kantonalnog budžeta.
Troškovi drugostepenog postupka padaju na teret organa koji vodi postupak.

Član 18.o

Za korisnike prava koji ispunjavaju uvjete za ostvarivanje prava iz ovog Zakona prava će se priznati od prvog dana narednog mjeseca od dana podnošenja zahtjeva za priznavanje tih prava.

Član 18.p

Federalni ministar rada i socijalne politike donijet će u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona propise o načinu i postupku ostvarivanja prava prema ovom Zakonu, načinu isplate novčanih primanja, načinu vođenja evidencije o korisnicima prava i izvršenim isplatama i dostavljanju izvještaja o utrošenim sredstvima prema ovom zakonu.

3. PRAVA IZ SOCIJALNE ZAŠTITE

Član 19.

Prava iz socijalne zaštite, u smislu ovog zakona, su:

1) novčana i druga materijalna pomoć,
2) osposobljavanje za život i rad,
4) smještaj u ustanove socijalne zaštite,
5) usluge socijalnog i drugog stručnog rada,
6) kućna njega i pomoć u kući.

Propisom kantona utvrđuju se iznosi novčanih i drugih davanja, iz stava 1. ovog člana, uvjeti i postupak za sticanje tih prava i njihovo korištenje, ukoliko to nije uređeno ovim zakonom.
Propisom kantona mogu se utvrditi i druga prava iz socijalne zaštite u skladu sa programom razvoja socijalne zaštite i njegovim mogućnostima.

Član 20.

Licima i porodicama u stanju socijalne potrebe, koji ispunjavaju uvjete za sticanje i korištenje prava iz socijalne zaštite iz člana 19. ovog zakona, osiguravaju se na teret sredstava socijalne zaštite i određeni oblici zdravstvene zaštite i zadovoljavanje stambenih i drugih potreba u skladu sa zakonom.

a) NOVČANA I DRUGA MATERIJALNA POMOĆ

Član 21.

Novčana i druga materijalna pomoć sastoji se od:
1) stalne novčane pomoći,
2) novčane naknade za pomoć i njegu od strane drugog lica,
3) druge materijalne pomoći.

Član 22.

Pravo na stalnu novčanu i drugu materijalnu pomoć imaju lica i porodice, pod sljedećim uvjetima:
1) da su nesposobni za rad, odnosno spriječeni u ostvarivanju prava na rad,
2) da nemaju dovoljno prihoda za izdržavanje,
3) da nemaju članova porodice koji su po zakonu obavezni da ih izdržavaju ili ako ih imaju, da ta lica nisu u mogućnosti da izvršavaju obavezu izdržavanja.

Pravo na pomoć iz stava 1. ovog člana ostvaruje se kod nadležnog organa općine na čijem području lice i porodica imaju prebivalište.

Član 23.

Nesposobnim za rad, odnosno spriječenim u ostvarivanju prava na rad, u smislu ovog zakona, smatra se lice:
1) potpuno nesposobno za samostalni rad i privređivanje,
2) lice starije od 65 godina života,
3) žena za vrijeme trudnoće, porođaja i poslije porođaja, u skladu sa propisima o radu,
4) roditelji, očuh, maćeha ili usvojilac koji se stara o jednom ili više djece do jedne godine života, a nema članove porodice ni srodnike koje su po zakonu obavezni da ga izdržavaju ili ako ih ima, da ta lica nisu u mogućnosti da izvršavaju obavezu izdržavanja,
5) dijete do navršene 15 godine života, a ako je na redovnom školovanju do navršene 27 godine života,
6) lice sa trajnim smetnjama u fizičkom i psihičkom razvoju,
7) lice koje u porodici njeguje lice sa invaliditetom ili teško oboljelo lice, ukoliko je utvrđeno da je tom licu prijeko potrebna pomoć i njega od strane drugog lica.

Član 24.

Nalaz i mišljenje o nesposobnosti za rad lica iz člana 23. tačka 1) ovog zakona daju ljekarske komisije u skladu sa propisom kantona.
Nalaz i mišljenje o sposobnosti i razvrstavanju djece ometene u fizičkom i psihičkom razvoju daju stručne komisije u skladu sa propisom kantona.
Propisom kantona propisuje se način i postupak za otkrivanje i ocjenjivanje sposobnosti, razvrstavanje i evidenciju djece ometene u fizičkom i psihičkom razvoju.

Član 25.

Stalna novčana pomoć utvrđuje se u mjesečnom iznosu u visini razlike svih prihoda članova domaćinstva i iznosa najnižeg primanja domaćinstva koji se smatra dovoljnim za izdržavanje, u smislu člana 27. ovog zakona.

Član 26.

Novčanu naknadu za pomoć i njegu od drugog lica mogu ostvariti lica iznad 65 godina života, ako su stara i nemoćna lica kojima je zbog trajnih promjena u zdravstvenom stanju prijeko potrebna pomoć i njega od drugog lica za zadovoljavanje njihovih osnovnih životnih potreba.

Lica sa invaliditetom koja su pravo na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica ostvarila u skladu sa ovim Zakonom a prije navršene 65. godine života, ne gube to pravo ni nakon navršene 65. godine života a pravo će ostvarivati prema ovom Zakonu sve dok za to postoje zakonom propisani uvjeti.

Uvjeti i postupak u vezi sa ostvarivanjem prava iz stava 1. ovog člana uređuju se propisom kantona.

Sredstva za ostvarivanje prava iz ovog člana osiguravaju se u budžetu kantona.

Član 27.

Propisom kantona utvrđuju se iznosi stalne novčane pomoći i novčane naknade za pomoć i njegu, kao i prihodi koji se uzimaju u obzir, prilikom utvrđivanja te pomoći i naknade.

Djeci i odraslim licima sa invaliditetom i licima sa trajnim invaliditetom u fizičkom i psihičkom razvoju, propisima kantona utvrđuju se povoljniji uvjeti u sticanju prava iz socijalne zaštite i visini iznosa materijalnih davanja.

Kod utvrđivanja prihoda domaćinstva, u smislu stava 1. ovog člana, ne uzimaju se u obzir prihodi ostvareni na ime novčane naknade, odnosno invalidnine za tjelesno oštećenje, novčane naknade za pomoć i njegu od strane drugog lica, dodatka na djecu i stipendije učenika i studenata.

Član 28.

Druga materijalna pomoć, u smislu ovog zakona, je privremena, jednokratna i druga novčana pomoć ili naturalno davanje materijalno neosiguranim licima ili porodicama koje se nađu u stanju socijalne potrebe uslijed teškoća izazvanih okolnostima iz člana 18. ovog zakona, ukoliko ispunjavaju uvjete iz člana 22. tač. 2) i 3) ovog zakona.

b) OSPOSOBLJAVANJE ZA ŽIVOT I RAD

Član 29.

Osposobljavanje za život i rad ostvaruju djeca ometena u psihofizičkom razvoju i odrasla lica sa umanjenim psihofizičkim sposobnostima bez obzira na uzrok nastanka invalidnosti odnosno radne sposobnosti, ako to pravo ne mogu ostvariti po nekom drugom osnovu, a koja se prema psihofizičkim sposobnostima i godinama života, mogu osposobiti za rad.

Pravo iz stava 1. ovog člana pripada i djeci osiguranika koja su do dana stupanja na snagu ovog zakona, to pravo ostvarili po propisima iz penzijskog i invalidskog osiguranja.

Član 30.

Lice, koje se radi osposobljavanja za život i rad upućuje izvan mjesta prebivališta, ima pravo na novčanu pomoć za pokriće troškova smještaja, prehrane i prijevoza, ukoliko mu to njegova porodica ne može osigurati.

Članovi od 31. do 40. prestali se primjenjivati

d) SMJEŠTAJ U USTANOVU SOCIJALNE ZAŠTITE

Član 41.

Smještaj u ustanovu socijalne zaštite (u daljem tekstu: ustanova), mogu ostvariti djeca i odrasla lica kojima je potrebna stalna briga i pomoć u zadovoljavanju njihovih životnih potreba, a ne mogu ih ostvariti u vlastitoj ili drugoj porodici ili na drugi način.

Član 42.

O smještaju u ustanove odlučuje centar za socijalni rad na čijem području lice ima prebivalište, na osnovu mišljenja stručnog tima centra, izvršne odluke suda, organa staratelja ili na osnovu nalaza i mišljenja stručne komisije o nesposobnosti za rad, odnosno nalaza i mišljenja odgovarajuće zdravstvene ustanove.
Centar za socijalni rad, koji je smjestio lice u ustanovu, dužan je, radi brige, zaštite, liječenja fizičkog ili mentalnog zdravlja tog lica, pratiti njegov tretman u ustanovi.
Obaveza iz stava 2. ovog člana posebno se odnosi na slučaj ako je dijete smješteno u ustanovu.

Član 43.

Prijem lica iz člana 41. ovog zakona i njihovo odpuštanje vrši se na način određen općim aktom ustanove.
Ustanova je dužna primiti na smještaj lice koje uputi centar za socijalni rad.
Izuzetno od odredbe stava 2. ovog člana, ustanova može uskratiti prijem upućenog lica u slučaju popunjenosti kapaciteta, kao i u slučaju da, s obzirom na svoju djelatnost, nije u mogućnosti pružiti odgovarajuće usluge korisnika.

Član 44.

Ako je dalji boravak lica smještenog u ustanovu postao nemoguć zbog promjena u njegovim psihofizičkim osobinama ili zbog nepostojanja uvjeta za odgovarajući tretman, ustanova je dužna, najviše dva mjeseca prije otpuštanja tog lica, obavijestiti centar za socijalni rad koji je donio odluku o njegovom smještaju, radi smještaja u drugu ustanovu ili rad primjene drugog oblika socijalne zaštite.

Član 45.

Cijenu usluge koju pruža ustanova utvrđuje osnivač ustanove.
Troškove smještaja u ustanovu snosi smješteno lice, roditelj, usvojitelj, staratelj ili srodnik koji je, saglasno zakonu, dužan da izdržava to lice, odnosno pravno ili fizičko lice koje je ugovorom preuzelo obavezu plaćanja troškova.
Ugovorom iz stava 2. ovog člana uređuju se međusobni odnosi centra za socijalni rad i ustanove, uvjeti i rok otkazivanja ugovora, visina i način isplate naknade, obveznik isplate naknade za smještaj lica, kao i druga pitanja.

e) USLUGE SOCIJALNOG I DRUGOG STRUČNOG RADA

Član 46.

Pravo na usluge socijalnog i drugog rada mogu osvariti pojedinci, porodice i društvene grupe, neovisno od materijalnih mogućnosti i korištenja nekog od oblika socijalne zaštite, radi zaštite njihovih prava i interesa i sprečavanja pojava i ublažavanja posljedica socijalnih problema.
Uslugama socijalnog i drugog stručnog rada, u smislu ovog zakona, smatra se savjetodavnim rad koji obavljaju ustanove u rješavanju porodičnih i bračnih problema, te mjere i akcije, u saradnji sa mjesnim zajednicama i drugim organima, na suzbijanju i sprečavanju društveno neprihvatljivog ponašanja djece i ostalih pojedinaca, porodica i društvenih grupa.

f) KUĆNA NJEGA I POMOĆ U KUĆI

Član 47.

Kućna njega i pomoć u kući je organizirano pružanje raznih usluga, kao što su: prehrana, obavljanje kućnih i drugih potrebnih poslova i održavanje lične higijene licima iz člana 23. tač. 1), 2) i 6) ovog zakona, kada ta lica nisu u stanju da se sama staraju o sebi.

4. USTANOVE SOCIJALNE ZAŠTITE

Član 48.

Ustanove pružaju usluge kojima se u cjelini ili djelomično zadovoljavaju socijalne i druge potrebe korisnika socijalne zaštite.
Ustanove se osnivaju radi zbrinjavanja određenih kategorija korisnika socijalne zaštite i obavljanja stručnih i drugih poslova socijalne zaštite.
Rad ustanova socijalne zaštite je javan.
Javnost se može isključiti u pojedinim postupcima, kada je to utvrđeno propisima o porodičnim odnosima i o krivičnom postupku.
Ustanove se osnivaju, ako propisom kantona nije drugačije utvrđeno, kao:

1) centar za socijalni rad,
2) ustanove za djecu, i to:
   - za djecu bez roditeljskog staranja,
   - za odgojno zanemarenu i zapuštenu djecu,
   - za djecu ometenu u fizičkom ili psihičkom razvoju,
3) ustanova za odrasla i stara lica,
4) ustanova za socijalno-zdravstveno zbrinjavanje invalidnih i drugih lica,
5) ustanova za dnevni boravak korisnika socijalne zaštite.

Član 49.

Osnivanje i rad ustanova iz člana 48. ovog zakona uređuje se propisom kantona.
Osnivanje i rad ustanova iz člana 48. ovog zakona od značaja za Federaciju uređuje se federalnim propisom.

Član 50.

U obavljanju djelatnosti ustanove ne smiju uspostavljati nikakva ograničenja u pogledu teritorijalne, nacionalne, vjerske, političke i bilo koje druge pripadnosti korisnika tih ustanova, (rasa, boja kože, spol, jezik, socijalno porijeklo i drugo).

5. UDRUŽENJA LICA SA INVALIDITETOM

Član 51.

U cilju ostvarivanja boljeg položaja i zaštite lica sa invaliditetom i zadovoljavanja njihovih potreba, ovisno od vrste i stepena invalidnosti, mogu se osnovati udruženja lica sa invaliditetom, kao udruženja građana (u daljem tekstu: udruženja lica sa invaliditetom).
Udruženja lica sa invaliditetom osnivaju, saglasno federalnom propisu o udruživanju građana, lica sa invaliditetom sama, ili ako to nije moguće zbog stepena invalidnosti, roditelji tih lica, nastavno i drugo osoblje u ustanovama specijalnog obrazovanja i drugi građani.

Član 52.

Nadležni organi Federacije, kantona i općina pri utvrđivanju politike za ostvarivanje programa socijalne zaštite sarađuju sa legitimnim predstavnicima Udruženja građana - lica sa invaliditetom ili njihovih staratelja, kao i s drugim organizacijama koje se bave socijalnom zaštitom, na inicijativu tih organizacija, u skladu sa Rezolucijom 48. UN kojom su usvojena Standardna pravila za izjednačavanje mogućnosti za lica sa invaliditetom.

Član 53.

Propisom kantona bliže se uređuje postupak osnivanja udruženja lica sa invaliditetom, kao i druga pitanja od značaja za rad tih udruženja.

Članovi od 54. do 67 prestali se primjenjivati

Član 68. brisan

Članovi od 69. do 85. prestali se primjenjivati

Član 86. brisan

Članovi od 87. do 96. prestali se primjenjivati

V - FINANSIRANJE SOCIJALNE ZAŠTITE, ZAŠTITE CIVILNIH ŽRTAVA RATA I ZAŠTITE PORODICE SA DJECOM

Član 97.

Sredstva za finansiranje socijalne zaštite i zaštite porodice sa djecom osiguravaju se u skladu sa propisom Federacije i kantona iz:

budžeta općine,
budžeta kantona,
ulaganja osnivača ustanova,
ličnog učešća korisnika,
legata, poklona i zavještanja,
drugih izvora.

Sredstva za ostvarivanje prava iz člana 58. stav 1. tač. 1), 2), 3) i 4) ovog zakona obezbjeđuju se u federalnom i kantonalnim budžetima.

Isplate mjesečnih novčanih primanja za ostvarivanje prava iz stava 2. ovog člana izvršit će se na osnovu planiranih sredstava za tekuću budžetsku godinu.

Ukoliko planirana sredstva za tekuću budžetsku godinu budu nedovoljna za isplatu novčanih primanja iz stava 2. ovog člana, raspoloživa sredstva dijele se sa iznosom, potrebnim za isplatu prema ovom zakonu i određuje koeficijent za mjesečna davanja koji ostaje na snazi do rebalansa budžeta ili usvajanja novog budžeta.

Isplate mjesečnih novčanih primanja izvršene na način utvrđen ovim članom, smatraju se konačnim.

VI - KAZNENE ODREDBE

Član 98.

Novčanom kaznom od 500 do 1.000 KM kaznit će se za prekršaj ustanova ako:

- korisniku, protivno odredbama ovog zakona, uskrati ili ograniči prava koja mu pripadaju,
- omogući korištenje prava licu kome ne pripada pravo po ovom zakonu ili mu ne pripada u tom obliku,
- smjesti lice i drugu porodicu koja u smislu člana 35. ovog zakona nije podobna da primi dijete na smještaj,
- ne primi lice kojeg uputi centar za socijalni rad (član 43.),
- otpusti korisnika iz ustanove suprotno odredbe člana 44. ovog zakona.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kaznit će se i odgovorno lice u ustanovi, novčanom kaznom od 100 do 400 KM.

Član 98.a

Lice, korisnik prava, koje postupi suprotno odredbama člana 24. ovog Zakona kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od 100 do 400 KM.

Član 99.

Novčanom kaznom od 500 do 1.000 KM kaznit će se za prekršaj preduzeće odnosno drugo pravno lice, odnosno poslodavac ako za vrijeme „Dječije nedjelje" ne naplaćuje novčani iznos utvrđen odlukom Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, u skladu sa članom 95. ovog zakona.
Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kaznit će se i odgovorno lice u preduzeću, drugo pravno lice, odnosno poslodavac novčanom kaznom od 100 do 400 KM.

Član 100.

Novčanom kaznom od 100 do 400 KM kaznit će se porodica u kojoj je dijete smješteno, ukoliko bez saglasnosti roditelja, usvojitelja ili organa starateljstva preduzima važnije mjere u pogledu ličnosti djeteta u skladu sa članom 37. ovog zakona.

VII - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 101.

Dosadašnji korisnici koji su ostvarili prava, kao i lica koja su podnijela zahtjev za ostvarivanje prava povodom kojeg nije donijeto rješenje po propisima o socijalnoj i dječijoj zaštiti i zaštiti civilnih žrtava rata, koji su se primjenjivali na teritoriji Federacije do dana stupanja na snagu ovog zakona dužni su u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, podnijeti zahtjev za ostvarivanje prava po ovom zakonu.
Licima iz stava 1. ovog člana, koja ne podnesu zahtjev u roku iz stava 1. ovog člana, prestaje daljnje ostvarivanje prava.

Član 102.

Postupci za ostvarivanje prava, započeti prije stupanja na snagu ovog zakona, a koji nisu završeni, okončat će se po odredbama ovog zakona.

Član 103.

Nadležni organi kantona će, radi provođenja ovog zakona, u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona, donijeti odgovarajuće propise i opće akte iz svoje nadležnosti.

Član 104.

Postojeće ustanove koje obavljaju djelatnost socijalne zaštite, dužne su uskladiti statut i druge opće akte sa odredbama ovog zakona u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu propisa iz člana 103. ovog zakona.

Član 105.

Pravo na novčanu naknadu za pomoć i njegu od strane drugog lica iz člana 26. ovog zakona i pravo djece na osposobljavanje za život i rad iz člana 29. stav 2. ovog zakona, ostvaruju se u skladu sa propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju, do dana stupanja na snagu propisa iz člana 103. ovog zakona.

Član 106.

Pravo na naknadu plaće ženi-majci u radnom odnosu dok odsustvuje sa posla radi trudnoće, porođaja i njege djeteta, utvrđeno ovim zakonom, ostvaruje se u skladu sa propisima o zdravstvenom osiguranju, do dana stupanja na snagu propisa iz člana 103. ovog zakona.

Član 107.

Do donošenja propisa iz člana 103. ovog zakona primjenjivat će se propisi i opći akti iz oblasti socijalne i dječije zaštite i zaštite civilnih žrtava rata, koji su se primjenjivali na teritoriji Federacije do dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 108.

Danom stupanja na snagu ovog zakona, na teritoriji Federacije prestaje primjena propisa o socijalnoj i dječijoj zaštiti i zaštiti civilnih žrtava rata, koji su se do dana stupanja na snagu ovog zakona primjenjivali na teritoriji Federacije, izuzev propisa i općih akata iz člana 107. ovog zakona.

Član 109.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH".

ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O OSNOVAMA SOCIJALNE ZAŠTITE, ZAŠTITE CIVILNIH ŽRTAVA RATA I ZAŠTITE PORODICE SA DJECOM

(„Službene novine Federacije BiH", broj 39/06 od 26.07.2006. godine)

Član 31.

Troškovi postupka za ostvarivanje prava civilnih žrtava rata po ovom zakonu padaju na teret organa koji vodi postupak.

Član 32.

Nadležne općinske službe će, po službenoj dužnosti, u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, donijeti odgovarajuća rješenja za civilne žrtve rata o ostvarivanju prava, odnosno o neispunjavanju uvjeta za ostvarivanje prava, u skladu sa odredbama ovog zakona.

Član 33.

Civilnim žrtvama rata i članovima porodice civilnih žrtava rata sa privremenim boravištem na teritoriji Federacije, po povratku u svoja ranija mjesta prebivališta u Republici Srpskoj ili Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine, obezbijediće se prava koja su imali u mjestu privremenog boravišta.

O ostvarivanju prava iz stava 1. ovog člana, rješava nadležna općinska služba prema mjestu posljednjeg privremenog boravka prije povratka u Republiku Srpsku ili Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine.

Član 34.

Ovim zakonom ne preuzimaju se obaveze kantona za neisplaćene iznose novčanih primanja civilnih žrtava rata i članova porodica civilnih žrtava rata ostvarenih po propisima o zaštiti civilnih žrtava rata, koji su se primjenjivali u Federaciji do dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 35.

U tekstu Zakona riječi: "tjelesno oštećenje", u različitom padežu, zamjenjuju se riječima: "oštećenje organizma", u odgovarajućem padežu, a riječ "invalid", u različitom padežu, zamjenjuje se riječima: "civilna žrtva rata", u odgovarajućem padežu.

Član 36.

Federalni ministar rada i socijalne politike donijet će, u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, propise o nadležnim ljekarskim komisijama, načinu isplate novčanih primanja, načinu vođenja evidencije o korisnicima prava i izvršenim isplatama i načinu dostavljanja izvještaja o utrošenim sredstvima po ovom zakonu.

Član 37.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH", a primjenjuje se od 1. 9. 2006. godine.

ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O OSNOVAMA SOCIJALNE ZAŠTITE, ZAŠTITE CIVILNIH ŽRTAVA RATA I ZAŠTITE PORODICE SA DJECOM

(„Službene novine Federacije BiH", broj 14/09 od 11.03.2009. godine)

Član 13.

Na zahtjev korisnika prava ponovni postupak, u skladu sa ovim Zakonom, može se pokrenuti nakon isteka roka od dvije godine od dana donošenja rješenja, izuzev ako se radi o novoj povredi ili bolesti kada se postupak pokreće i prije isteka ovog roka.

Član 20.

Isplata novčanih primanja iz čl. 18.c, 18.d i 18.e Zakona prestaje nakon šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Član 21.

Korisnici prava iz čl. 18.c, 18.d i 18.e Zakona koji ispunjavaju uvjete za ostvarivanje prava prema odredbama ovog Zakona prava će ostvarivati od prvog dana narednog mjeseca nakon isteka roka iz člana 20. ovog Zakona.

Član 22.

Postupci za ostvarivanje prava koji nisu završeni do dana stupanja na snagu ovog Zakona okončat će se prema odredbama ovog Zakona.

Član 23.

Postupci koji su okončani do dana stupanja na snagu ovog Zakona a u kojima revizija nije okončana, rješavat će se prema odredbama Zakona koje su bile na snazi do dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Član 24.

Prava prema ovom Zakonu mogu se koristiti dok postoje uvjeti za korištenje tih prava propisanih ovim Zakonom.

Korisnik prava, prema ovom Zakonu, dužan je u roku od 15 dana od dana nastale promjene prijaviti svaku promjenu koja utiče na korištenje, obim i prestanak tih prava.

Član 25.

Lice kojem je isplaćeno novčano primanje prema ovom Zakonu a na koje nije imalo pravo, dužno je vratiti primljeni iznos ako je:

1. na osnovu netačnih podataka za koje je znalo ili moralo znati da su netačni, ili je na drugi protivpravni način ostvarilo novčano primanje koje mu, prema ovom Zakonu, ne pripada ili je ostvarilo novčano primanje u većem iznosu nego što mu pripada;

2. ostvarilo novčano primanje zato što nije prijavilo nastale promjene koje utiču na gubitak, prestanak ili smanjenje obima nekog prava, a znalo je ili moralo znati za te promjene;
3. primilo novčani iznos veći od iznosa koji mu je određen rješenjem.

Član 26.

Propise iz člana 4. stav 1. ovog Zakona federalni ministar rada i socijalne politike donijet će u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu Zakona.

Član 27.

Ovlašćuje se Zakonodavno-pravna komisija Predstavničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine i Zakonodavno-pravna komisija Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine da utvrde prečišćeni tekst Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom.

Član 28.

Ovaj Zakon stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".